

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 357/2024-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Petra Molnára a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej BADUCCI Legal, s.r.o., Mostová 2, Bratislava, proti postupu Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava III, odboru kriminálnej polície, I. oddelenia všeobecnej kriminality v konaní vedenom pod ČVS: ORP-55/1-VYS-B3-2018 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava III, odboru kriminálnej polície, I. oddelenia všeobecnej kriminality v konaní vedenom pod ČVS: ORP-55/1-VYS-B3-2018 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd.
- Okresnému riaditeľstvu Policajného zboru Bratislava III, odboru kriminálnej polície, I. oddeleniu všeobecnej kriminality **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod ČVS: ORP-55/1-VYS-B3-2018 konať bez zbytočných priet'ahov.
- Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie v sume **3 500 eur**, ktoré jej **j e** Okresné riaditeľstvo Policajného zboru Bratislava III, odbor kriminálnej polície, I. oddelenie všeobecnej kriminality **p o v i n n é** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Sťažovateľke **p r i z n á v a** náhradu trov právneho zastúpenia v sume **713,96 eur**, ktorú **j e** Okresné riaditeľstvo Policajného zboru Bratislava III, odbor kriminálnej polície, I. oddelenie všeobecnej kriminality **p o v i n n é** zaplatiť právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 27. júna 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena podľa čl. 19 ods. 1 ústavy a čl. 10 ods. 1 listiny, ako aj práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom vyšetrovateľa okresného riaditeľstva v konaní vedenom pod ČVS: ORP-55/1-VYS-B3-2018. Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému riaditeľstvu konať bez zbytočných prietahov, priznal jej primerané finančné zadostučinenie 10 000 eur a náhradu trov konania.

2. Ústavnú sťažnosť ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 357/2024-14 z 28. augusta 2024 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a chronologického prehľadu procesných úkonov predložených vyšetrovateľom okresného riaditeľstva vyplýva, že sťažovateľka 18. januára 2018 podala trestné oznámenie, že neznámy páchatel' na americkom serveri DISQUS vytvoril profil pod menom „[REDAKOVANÉ]“ (pôvodné meno sťažovateľky do 20. augusta 2018), z ktorého v apríli až máji 2017 zasielal hanlivé komentáre na predstaviteľov štátu k článkom na verejne prístupných serveroch v Českej republike a Slovenskej republike (ihned.cz, topky.sk, aktuality.sk, hastag.sk, glob). Dňa 5. marca 2018 vydal vyšetrovateľ okresného riaditeľstva uznesenie ČVS: ORP-55/1-VYS-B3-2018, ktorým podľa § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku trestné oznámenie sťažovateľky odmietol. Proti tomuto uzneseniu vyšetrovateľa sťažovateľka podala sťažnosť, na základe ktorej Okresná prokuratúra Bratislava III uznesením č. k. 1 Pn 196/18/1103-4 z 19. apríla 2018 podľa § 194 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zrušila sťažnosťou napadnuté uznesenie vyšetrovateľa z 5. marca 2018 a uložila mu, aby vo veci znovu konal a rozhodol. V závere odôvodnenia svojho zrušujúceho uznesenia okresná prokuratúra vyšetrovateľovi uložila, aby postupoval podľa § 197 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, pretože skutočnosti zistené v rámci postupu pred začatím trestného stíhania preukazujú, že nejde o trestný čin, ale ide o skutok, ktorý by mohol byť príslušným orgánom posúdený ako priestupok proti občianskemu spolunažívaniu podľa § 49 ods. 1 písm. d) zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o priestupkoch“).

4. Na základe tohto pokynu okresnej prokuratúry vydal vyšetrovateľ uznesenie ČVS: ORP-55/1-VYS-B3-2018 zo 7. júna 2018, ktorým podľa § 197 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku postúpil trestné oznámenie sťažovateľky na prejednanie priestupku Okresnému úradu Bratislava, odboru všeobecnej vnútornej správy s tým, že nejde o trestný čin, ale ide o skutok, ktorý by mohol byť príslušným orgánom posúdený ako priestupok proti občianskemu spolunažívaniu podľa § 49 ods. 1

písm. d) zákona o priestupkoch. Proti tomuto uzneseniu vyšetrovateľa podala sťažovateľka sťažnosť, o ktorej Krajská prokuratúra v Bratislave rozhodla uznesením č. k. 1 Kn 805/18/1100-5 z 12. októbra 2018 tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietla.

5. Uznesenie krajskej prokuratúry z 12. októbra 2018 napadla sťažovateľka ústavnou sťažnosťou. Uznesením č. k. I. ÚS 174/2019-33 z 30. apríla 2019 ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie. Po výzve ústavného súdu krajskej prokuratúre na vyjadrenie sa k ústavnej sťažnosti sťažovateľky krajská prokuratúra 28. mája 2019 záväzným pokynom podľa § 6 ods. 1 písm. a) zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) uložila okresnej prokuratúre zabezpečiť vydanie uznesenia o začatí trestného stíhania podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku pre prečin ohovárania podľa § 373 ods. 1 a 2 písm. c) Trestného zákona na skutkovom základe popísanom v uznesení o odovzdaní veci na prejednanie priestupku zo 7. júna 2018 a následné vykonanie vyšetrovacích úkonov nevyhnutných pre dôsledné objasnenie predmetnej veci a vydanie rozhodnutia, ktoré bude v súlade so zákonom a zisteným skutkovým stavom. Nálezom č. k. I. ÚS 174/2019-53 z 12. novembra 2020 ústavný súd o ústavnej sťažnosti sťažovateľky rozhodol tak, že vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny uznesením krajskej prokuratúry z 12. októbra 2018, toto uznesenie zrušil a vec vrátil krajskej prokuratúre na ďalšie konanie [v reakcii na vrátenie veci krajskej prokuratúre na ďalšie konanie nálezom ústavného súdu krajská prokuratúra uznesením č. k. 1 Kpt 145/20/1100-6 z 5. februára 2021 zrušila uznesenie vyšetrovateľa ČVS: ORP-55/1-VYS-B3-2018 zo 7. júna 2018, ktorým vyšetrovateľ podľa § 197 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku postúpil trestné oznámenie sťažovateľky na prejednanie priestupku okresnému úradu].

6. V nadväznosti na záväzný pokyn krajskej prokuratúry z 28. mája 2019 vyšetrovateľ 23. septembra 2020 realizoval výsluch sťažovateľky. Následne vyšetrovateľ uznesením ČVS: ORP-55/1-VYS-B3-2018 z 2. decembra 2020 prerušil podľa § 228 ods. 1 Trestného poriadku predmetné trestné stíhanie z dôvodu, že dosiaľ sa nezistili skutočnosti oprávňujúce vykonať trestné stíhanie proti určitej osobe. Proti tomuto uzneseniu vyšetrovateľa z 2. decembra 2020 podala sťažovateľka sťažnosť, o ktorej okresná prokuratúra rozhodla uznesením č. k. 3 Pv 299/19/1103-23 z 15. marca 2021 tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietla.

7. Toto uznesenie okresnej prokuratúry z 15. marca 2021 sťažovateľka napadla ústavnou sťažnosťou, ktorú ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 525/2021-19 z 21. októbra 2021 odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie z dôvodu, že podstatou napadnutého rozhodnutia je dočasné prerušenie trestného stíhania, z čoho podľa názoru ústavného súdu vyplýva, že nejde o rozhodnutie konečnej povahy, ktorým by sa právoplatne rozhodlo o skončení prípravného konania ako časti trestného konania tak, ako by to bolo napr. podľa § 215 ods. 1 Trestného poriadku alebo podľa § 216 ods. 1 Trestného poriadku, alebo podľa § 220 ods. 1 Trestného poriadku. Vydanie rozhodnutia orgánu činného v trestnom konaní podľa § 228 ods. 1 a 2 Trestného poriadku má teda len predbežný charakter, v dôsledku čoho tak po odpadnutí prekážky tento postup opodstatňujúcej je povinnosťou orgánu činného v trestnom konaní postupom podľa § 228 ods. 5 Trestného poriadku v trestnom stíhaní pokračovať.

8. Podaním z 12. októbra 2022 sťažovateľka v zmysle príkazu generálneho prokurátora Slovenskej republiky č. 11/2019 z 28. novembra 2019 o postupe prokurátorov pri vybavovaní žiadostí

o preskúmanie zákonnosti v predsúdnom trestnom konaní požiadala krajskú prokuratúru o preskúmanie zákonnosti postupu okresnej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Pv 299/19/1103 a preskúmanie zákonnosti jej uznesenia č. k. 3 Pv 299/19/1103-23 z 15. marca 2021. Krajská prokuratúra prípisom č. k. 1 KPt 600/22/1100-4 z 2. decembra 2022 sťažovateľke okrem iného oznámila, že pokiaľ ide o jej námietku týkajúcu sa nedostatočne zisteného skutkového stavu, je možné konštatovať, že v predmetnej veci skutočne došlo k prerušeniu trestného stíhania skôr, ako boli vykonané všetky dostupné úkony, ktoré by mohli objasniť okolnosti skutku vrátane následkov skutku, prispieť k zisteniu totožnosti páchatel'a a tiež objasniť jeho motiváciu, pričom tento záver sa týka nevykonaných výsluchov svedkov, ako aj zistenia dĺžky uchovávaní prevádzkových dát operátormi elektronických služieb. Podľa názoru krajskej prokuratúry tak bolo nutné konštatovať odôvodnenosť námietok sťažovateľky proti rozsahu dokazovania, ktoré bude potrebné doplniť. S poukazom na uvedené skutočnosti krajská prokuratúra v prípise sťažovateľku informovala, že vydala dozorujúcemu prokurátorovi pokyn v zmysle § 6 ods. 1 písm. a) zákona o prokuratúre. V nadväznosti na tento pokyn okresná prokuratúra vydala vyšetrovateľovi pokyn, aby sa v trestnom stíhaní pokračovalo podľa § 228 ods. 5 Trestného poriadku, pričom vyšetrovateľ mal taktiež zisťovať u prevádzkovateľov internetových serverov (kde boli publikované príspevky namierené proti poškodenej) presnú dobu uchovávaní údajov.

9. V nadväznosti na tento pokyn vyšetrovateľ 8. septembra 2023 realizoval výsluch sťažovateľky, 15. decembra 2023 zaslal žiadosť spoločnosti [REDAKOVANÉ], ktorá na túto žiadosť odpovedala podaním doručeným 15. januára 2024, a 4. júna 2024 realizoval výsluch svedka [REDAKOVANÉ].

10. Dňa 11. júna 2024 sťažovateľka podľa § 210 ods. 1 Trestného poriadku podala okresnej prokuratúre žiadosť o preskúmanie postupu policajta a odstránenie priet'ahov v prípravnom konaní vedenom pod ČVS: ORP-55/1-VYS-B3-2018.

11. Dňa 18. júna 2024 bolo sťažovateľke doručené uznesenie vyšetrovateľ'a ČVS: ORP-55/1-VYS-B3-2018 zo 6. júna 2024, ktorým podľa § 228 ods. 1 Trestného poriadku prerušil predmetné trestné stíhanie z dôvodu, že sa dosiaľ nezistili skutočnosti oprávňujúce vykonať trestné stíhanie proti určitej osobe.

12. Dňa 19. júna 2024 sťažovateľka podala proti uzneseniu vyšetrovateľ'a zo 6. júna 2024 sťažnosť, o ktorej nebolo do podania ústavnej sťažnosti rozhodnuté. Po podaní ústavnej sťažnosti bolo o tejto sťažnosti rozhodnuté uznesením okresnej prokuratúry z 31. júla 2024, ktorým bola táto sťažnosť zamietnutá.

13. Dňa 20. júna 2024 bol sťažovateľke doručený prípis okresnej prokuratúry č. k. 3 Pv 299/19/1103-49 zo 14. júna 2024, ktorým okresná prokuratúra vybavila žiadosť sťažovateľky z 11. júna 2024 o preskúmanie postupu policajta a odstránenie priet'ahov. V tomto prípise sa okresná prokuratúra „v plnom rozsahu“ stotožnila s námietkou sťažovateľky týkajúcou sa neprimeranej dĺžky prípravného konania a zároveň sťažovateľku informovala, že od 8. decembra 2023 došlo k zmene vyšetrovateľ'a v predmetnej veci. Okresná prokuratúra zároveň konštatovala, že žiadosť sťažovateľky vyhodnotila ako dôvodnú a postup pôvodného vyšetrovateľ'a ako „*pomalý a neadekvátny*“.

14. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov v podstatnom namieta, že predmetné trestné

konanie je neefektívne a vyskytujú sa v ňom viaceré obdobia nečinnosti, pričom vyšetrovanie v predmetnej trestnej veci nebolo ani po uplynutí viac ako šiestich rokov od podania trestného oznámenia poškodenou (t. j. od 18. januára 2018) skončené. V tejto súvislosti sťažovateľka poukazuje na to, že aj samotný ústavný súd v uznesení č. k. IV. ÚS 525/2021-19 z 21. októbra 2021, ktorým odmietol predchádzajúcu ústavnú sťažnosť sťažovateľky, konštatoval, že uznesenie o prerušení trestného stíhania nepredstavuje rozhodnutie konečnej povahy, ktorým by sa právoplatne rozhodlo o skončení prípravného konania ako časti trestného konania. Konečné rozhodnutie teda v predmetnej veci dosiaľ nebolo vydané. Podľa názoru sťažovateľky z uvedeného skutkového stavu vyplýva, že vyšetrovateľ nepostupuje vo veci spôsobom, ktorý vyžaduje Trestný poriadok – podľa § 201 ods. 2 Trestného poriadku policajt postupuje vo vyšetrovaní alebo v skrátanom vyšetrovaní tak, aby čo najrýchlejšie zadovážil podklady na objasnenie skutku v rozsahu potrebnom na posúdenie prípadu a zistenie páchatel'a trestného činu, podľa § 201 ods. 3 Trestného poriadku okrem prípadu, na ktorý je potrebné rozhodnutie alebo súhlas sudcu pre prípravné konanie alebo prokurátora, vykonáva policajt všetky úkony samostatne a je povinný ich vykonať v súlade so zákonom a včas. Sťažovateľka poukazuje na to, že z označených ustanovení ústavy a listiny vyplýva požiadavka, aby každá vec, či už trestná, alebo občianska, bola prejednaná a rozhodnutá v primeranej lehote. Primeraná rýchlosť konania je tak jednou z podmienok spravodlivého procesu v širokom zmysle slova. Príliš dlhé konanie ohrozuje jeho účinok a kredibilitu. Osobitne v trestných veciach oslabuje jeho výchovný účinok, vytráca sa základný vzťah medzi trestným činom a trestom, poškodený sa ponecháva príliš dlho v neistote. Právo na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov je pritom formulované ako bezpodmienečné, resp. bezvýnimočné, z ktorého dodržania nie je umožnená žiadna výnimka.

15. Čo sa týka kritérií, na základe ktorých ústavný súd posudzuje porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, sťažovateľka konštatuje, že jej vec nie je právne ani skutkovo zložitá, pričom sa nevymyká bežnej rozhodovacej činnosti orgánov v trestnom konaní a patrí k ich štandardnej agende. Navyše žiadna zložitosť veci nemôže ospravedlniť skutočnosť, že vyšetrovanie v predmetnej trestnej veci nebolo ani po uplynutí viac ako šiestich rokov meritórne skončené. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľky, táto svojím správaním k extrémnej dĺžke predmetného konania nijako neprispela a po celý čas bola orgánom činným v trestnom konaní k dispozícii. Pokiaľ ide o napadnutý postup vyšetrovateľa, sťažovateľka konštatuje, že samotná dĺžka predmetného konania, ktorá ku dňu podania ústavnej sťažnosti predstavuje viac ako šesť rokov, sama osobe postačuje na konštatovanie neprimeranej dĺžky predmetného trestného konania. Jednou zo základných povinností vyšetrovateľa, ktorá vyplýva z požiadaviek včasnosti a rýchlosti formulovaných v § 201 Trestného poriadku, je zabezpečiť v trestnom konaní taký procesný postup, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty. Vyšetrovateľ v predmetnom konaní postupoval pomaly a neefektívne, pričom táto neefektívnosť vyšetrovateľa v napadnutom konaní sa prejavila aj v jeho viacerých rozhodnutiach, ktorých arbitrárnosť v prípade opakovane konštatovala nadriadená prokuratúra, ako aj ústavný súd, pričom v dôsledku arbitrárnosti museli byť tieto rozhodnutia opakovane rušené. Ústavný súd pritom vo svojej judikatúre opakovane konštatoval, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovatelia na neho obrátili s návrhom, aby o ich veci rozhodol. Tieto právne závery možno primerane

aplikovať aj na postup orgánov činných v trestnom konaní (vyšetrovateľ) pri vyšetrovaní trestných činov v štádiu prípravného konania. Sťažovateľka zároveň zdôrazňuje, že aj samotná okresná prokuratúra, ktorej sťažovateľka adresovala žiadosť podľa § 210 ods. 1 Trestného poriadku, sa v prípise zo 14. júna 2024 „v plnom rozsahu“ stotožnila s námietkou sťažovateľky týkajúcou sa neprimeranej dĺžky prípravného konania a zároveň konštatovala, že žiadosť sťažovateľky vyhodnotila ako dôvodnú a postup vyšetrovateľ ako „pomalý a neadekvátny“.

16. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena podľa čl. 19 ods. 1 ústavy a podľa čl. 10 ods. 1 listiny, resp. vo vzťahu k namietanému porušeniu práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru sťažovateľka v podstatnom uvádza, že ústavný súd už v minulosti v rámci svojej rozhodovacej činnosti uviedol, že pozitívny záväzok štátu zabezpečiť efektívne rešpektovanie súkromia a rodinného života môže implikovať požiadavku účinnej trestnoprávnej ochrany najmä v prípade aktov dotýkajúcich sa telesnej a duševnej integrity jedinca a ďalších základných hodnôt a esenciálnych aspektov súkromného života. Pozitívny záväzok štátu v tomto smere môže zahŕňať aj požiadavku efektivity trestného vyšetrovania [rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) zo 4. 12. 2003 vo veci M.C. proti Bulharsku, sťažnosť č. 39272/98; III. ÚS 194/06]. Účinnosť vyšetrenia závisí najmä od jeho dôkladnosti, rýchlosti, nezávislosti a nestrannosti. Podľa názoru sťažovateľky v prípade, ak orgány činné v trestnom konaní fakticky odmietnu poskytnúť sťažovateľke ako poškodenej trestným činom trestnoprávnu ochranu pred nezákonným zásahom do týchto práv tým, že nekonajú rýchlo a opakovane prijímajú arbitrárne rozhodnutia, v ktorých dôsledku musia byť tieto rozhodnutia opakovane rušené, dochádza takýmto neefektívnym postupom a rozhodovaním orgánov činných v trestnom konaní aj k porušeniu základného ľudského práva sťažovateľky ako poškodenej trestným činom na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena, ako aj k porušeniu práva sťažovateľky ako poškodenej trestným činom na rešpektovanie súkromného a rodinného života.

17. Vo vzťahu k požadovanej výške primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľka argumentuje, že intenzita zásahu zo strany štátnych orgánov do označených práv sťažovateľky je taká vysoká, že odôvodňuje priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch, a to v sume 10 000 eur. Napadnutý postup vyšetrovateľ považuje sťažovateľka za neefektívny, ktorý v nej vyvoláva pocit právnej neistoty, bezmocnosti a frustrácie, popiera základné ústavné princípy právneho štátu, a preto len vyslovením označených práv sťažovateľky nebude dosiahnutá dostatočná náprava ujmy, ktorá jej bola neefektívnym postupom vyšetrovateľ spôsobená. Zbytočne spôsobené prieťahy a extrémna dĺžka predmetného konania sa nedajú vrátiť, zhojiť a ani napraviť, a preto jedinou formou kompenzácie je priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

II.

Vyjadrenie vyšetrovateľ okresného riaditeľstva a ústne pojednávanie

18. Výzvou z 9. septembra 2024 a následne urgenciou z 12. novembra 2024 ústavný súd vyzval okresné riaditeľstvo, aby sa vyjadrilo k ústavnej sťažnosti a k tejto výzve prípadne pripojilo aj vyjadrenie konajúceho vyšetrovateľ a chronológiu procesných úkonov.

19. Dňa 22. novembra 2024 bolo ústavnému súdu doručené vyjadrenie vyšetrovateľa okresného riaditeľstva k ústavnej sťažnosti sťažovateľky, v ktorom poukázal na chronologický prehľad doterajšieho priebehu prípravného konania v predmetnej veci.

20. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. podľa čl. 38 ods. 2 listiny:

21. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru ESĽP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010, II. ÚS 123/2022).

22. Podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (III. ÚS 154/06, I. ÚS 76/03, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019, II. ÚS 315/2020). Právna neistota v trestnom konaní prípravnom na rozdiel od trestného konania súdneho sa týka toho, či orgán činný v prípravnom konaní (spravidla vyšetrovateľ) navrhne podanie obžaloby alebo v závislosti od výsledkov dokazovania v prípravnom konaní navrhne iný spôsob konečného rozhodnutia, napríklad zastavenie trestného stíhania. K odstráneniu právnej neistoty v trestnom konaní prípravnom preto dochádza až takým rozhodnutím, ktorým sa toto konanie končí bez toho, aby pokračovalo v trestnom konaní súdnom, alebo sa vydá rozhodnutie, na základe ktorého trestné konanie prípravné právoplatne končí bez podania návrhu na obžalobu trestne stíhanej osoby (II. ÚS 85/05, II. ÚS 325/06, III. ÚS 354/08, I. ÚS 316/2014, III. ÚS 363/2018, II. ÚS 315/2020).

23. V zmysle záverov ústavného súdu vyjadrených v uznesení č. k. IV. ÚS 525/2021-19 z 21. októbra 2021, ktorým bola odmietnutá predchádzajúca ústavná sťažnosť sťažovateľky, pritom platí, že prerušenie trestného stíhania nepredstavuje rozhodnutie konečnej povahy, ktorým by sa právoplatne rozhodlo o skončení prípravného konania ako časti trestného konania, a preto vydanie rozhodnutia orgánu činného v trestnom konaní o prerušení trestného stíhania podľa § 228 ods. 1 a 2 Trestného poriadku má len predbežný charakter.

24. Ústavný súd vo svojej judikatúre (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09) už uviedol, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovatelia na neho obrátili s návrhom, aby o ich veci rozhodol. Tieto právne závery možno primerane aplikovať aj na postup orgánov činných v trestnom konaní (vyšetrovateľa) pri vyšetrowaní trestných činov v štádiu prípravného konania.

25. Pri posudzovaní otázky, či došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej orgán činný v trestnom konaní rozhoduje, (ii) správanie samotného sťažovateľa a (iii) postup orgánu činného v trestnom konaní. V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

26. Z hľadiska hodnotenia povahy veci sa ústavný súd oprel o všeobecnú zásadu uznávanú aj v judikatúre ESLP, podľa ktorej sa primeraná lehota na konanie v trestných veciach v dôsledku mimoriadne citeľného zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného procesu spojený, musí posudzovať prísnejšie (I. ÚS 11/08, I. ÚS 306/2016, I. ÚS 100/2017, II. ÚS 239/2020). Nemožno pochybovať, že aj povaha predmetného trestného činu si vyžaduje osobitnú starostlivosť orgánov činných v trestnom konaní a všeobecného súdu o naplnenie účelu trestného konania, čo okrem iného znamená, že orgány činné v trestnom konaní a všeobecný súd majú povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty účastníkov konania vrátane poškodených strán.

27. Pokiaľ ide o posúdenie podľa kritéria právnej a faktickej zložitosti predmetnej veci, ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie, v ktorom ide o vyšetrovanie vo veci skutku právne kvalifikovaného ako prečin ohovárania podľa § 373 ods. 1 a 2 písm. c) Trestného zákona, predstavuje z právneho hľadiska trestnú vec tvoriacu štandardnú a stabilnú súčasť rozhodovacej činnosti orgánov činných v trestnom konaní a súdov. Zo skutočností uvedených sťažovateľkou alebo okresným riaditeľstvom ani so zreteľom na povahu veci nezistil ústavný súd žiadnu takú okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver o jej právnej či faktickej zložitosti. Predmet konania má však nepochybne mimoriadny význam pre sťažovateľku ako poškodenú trestným činom, čo si vyžaduje zvýšenú starostlivosť súdov, preto sú dĺžka a priebeh tohto konania posudzované prísnejšie (m. m. IV. ÚS 597/2012, II. ÚS 323/2019; Stefanova proti Bulharsku, rozsudok ESLP z 11. 1. 2007).

28. Pri hodnotení ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúvanom konaní, ústavný súd nezistil takú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným priet'ahom. V súhrne možno správanie sťažovateľky hodnotiť ako súčinnosť, ktoré neprispelo žiadnym relevantným spôsobom k predĺženiu doterajšej celkovej dĺžky napadnutého konania. Ústavný súd zároveň poukazuje na to, že vyšetrovateľ v prípravnom konaní disponuje rozsiahlymi právomocami v otázke vyšetrovania trestných činov, dokazovania a pod., preto v zásade akýkoľvek postoj poškodeného nemá priamy vplyv na priebeh vyšetrovania. Sťažovateľke teda nie je možné vyčítať žiaden podiel na vzniku zbytočných priet'ahov, čo napokon netvrdí ani okresné riaditeľstvo, resp. vyšetrovateľ vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti sťažovateľky.

29. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup vyšetrovateľa v predmetnej veci. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že prípravné konanie, ktoré trvá tak dlho, ako to je v danej veci (v čase podania ústavnej sťažnosti viac ako 6 rokov, pozn.), možno už len na základe posúdenia tohto

neprimeraného obdobia považovať v okolnostiach danej veci za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy. Vzhľadom na celkovú dĺžku napadnutého konania, ako aj vzhľadom na záver dozorujúcej okresnej prokuratúry, ktorá postup vyšetrovateľa vyhodnotila ako „*pomalý a neadekvátny*“, ústavný súd nepovažoval za potrebné poukazovať na jednotlivé obdobia nečinnosti vyšetrovateľa. V súvislosti s posudzovaním postupu vyšetrovateľa v napadnutom konaní pritom ústavný súd zároveň osobitne zdôrazňuje, že v zmysle jeho ustálenej judikatúry môžu byť zbytočné prietahy v konaní zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou vyšetrovateľa, ale aj jeho nesústredenou a neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty. V súvislosti s posudzovaním efektívnosti činnosti vyšetrovateľa teda ústavný súd nepovažuje za podstatné množstvo úkonov, ktoré vyšetrovateľ vykonal, ale považuje za rozhodujúcu predovšetkým skutočnosť, či ich vykonanie bolo efektívne, rešpektovalo zásadu procesnej ekonómie a zásadne vytváralo podmienky na odstránenie stavu právnej neistoty sťažovateľky. Vychádzajúc z požiadavky efektívnosti, tak za bezprietahové konanie nemožno považovať postup vyšetrovateľa, ktorý síce koná v predmetnej veci v zásade plynulo, avšak takmer celý priebeh napadnutého konania je poznačený neefektívnosťou a nesústredenosťou jeho postupu, čo má zásadný vplyv na doterajšiu dĺžku napadnutého konania. O neucelenosti postupu konajúceho vyšetrovateľa, resp. o nesústredenej a neefektívnej činnosti vyšetrovateľa v tej-ktorej veci pritom obvykle svedčí aj skutočnosť, že ním vo veci vydané rozhodnutia sú rušené ako predčasné a opierajúce sa o neúplné a nejasné skutkové zistenia a sú následne vrátené vyšetrovateľovi na ďalšie prerokovanie a rozhodnutie. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na nesústredenú a neefektívnu činnosť vyšetrovateľa okresného riaditeľstva v napadnutom konaní, ktorého rozhodnutia boli opakovane rušené a vracané mu na ďalšie konanie (pozri zhrnutie skutkového stavu v bodoch 3 až 13 odôvodnenia tohto nálezu, pozn.).

30. Ústavný súd po vyhodnotení všetkých troch kritérií dospel k záveru, že doterajším postupom vyšetrovateľa okresného riaditeľstva došlo v napadnutom konaní k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny (bod 1 výroku tohto nálezu).

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena podľa čl. 19 ods. 1 ústavy, resp. podľa čl. 10 ods. 1 listiny a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru:

31. Sťažovateľka namieta aj porušenie svojho základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena podľa čl. 19 ods. 1 ústavy, resp. podľa čl. 10 ods. 1 listiny a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru, a to v podstate z tých istých dôvodov, ako namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. podľa čl. 38 ods. 2 listiny.

32. V zmysle rozhodovacej praxe EŠLP majú zmluvné štáty dohovoru povinnosť chrániť v dohovore zakotvené základné ľudské práva a slobody osôb, ktoré podliehajú ich jurisdikcii, pričom v nevyhnutných prípadoch majú na tento účel využiť aj prostriedky trestného práva. V takomto kontexte EŠLP v rozhodnutí M.C. proti Bulharsku zo 4. decembra 2003, sťažnosť č. 39272/98, týkajúcom sa prípadu porušenia práva na rešpektovanie súkromného a rodinného

života podľa čl. 8 dohovoru judikoval, že aj keď je vo všeobecnosti na vôli zmluvných štátov dohovoru, akým spôsobom zaistia ochranu jednotlivcov pred zásahmi iných jednotlivcov do označeného práva, pokiaľ sú v hre základné hodnoty a aspekty súkromného života, musia zmluvné štáty využiť aj účinné trestnoprávne nástroje, a to nielen zakotvenie príslušných inštitútov a skutkových podstát v pozitívnom práve, ale tiež efektívne vyšetovanie a stíhanie v konkrétnej trestnej veci (III. ÚS 759/2017). Ústavný súd už v minulosti v rámci svojej rozhodovacej činnosti uviedol, že pozitívny záväzok štátu zabezpečiť efektívne rešpektovanie súkromia a rodinného života môže implikovať požiadavku účinnej trestnoprávnej ochrany, najmä v prípade aktov dotýkajúcich sa telesnej a duševnej integrity jedinca a ďalších základných hodnôt a esenciálnych aspektov súkromného života. Pozitívny záväzok štátu v tomto smere môže zahŕňať aj požiadavku efektivity trestného vyšetovania (rozsudok ESLP zo 4. 12. 2003 vo veci M.C. proti Bulharsku, sťažnosť č. 39272/98; III. ÚS 194/06).

33. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd pri meritórnom prerokovaní tejto časti ústavnej sťažnosti skúmal, či napadnutý postup okresného riaditeľstva je v príčinnej súvislosti s porušením základného práva sťažovateľky na rešpektovanie súkromného a rodinného života, pričom zistil, že v okolnostiach prípadu to tak nie je. Vychádzajúc z obsahu ústavnej sťažnosti, totiž nemožno konštatovať, že by orgány činné v trestnom konaní v právnej veci sťažovateľky odmietli vôbec konať, keďže po podaní prvej ústavnej sťažnosti sťažovateľkou vyšetovateľ na základe záväzného pokynu krajskej prokuratúry z 28. mája 2019 napokon pristúpil v právnej veci sťažovateľky k začatiu trestného stíhania a následnému vyšetovaniu. Možno tak konštatovať, že sťažovateľkou namietané porušenie jej práva na účinné vyšetovanie v jej trestnej veci nedosahuje takú intenzitu, že s prihliadnutím aj na ďalšie konkrétne okolnosti posudzovaného prípadu by bolo možné uvažovať o porušení jej základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena podľa čl. 19 ods. 1 ústavy, resp. podľa čl. 10 ods. 1 listiny a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru, a preto ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľky v tejto časti nevyhoviel (bod 5 výroku tohto nálezu).

IV.

Príkaz konať vo veci a primerané finančné zadost'učinenie

34. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

35. Ústavný súd v nadväznosti na výrok uvedený v bode 1 výrokovej časti nálezu v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke prikázal okresnému riaditeľstvu, aby v napadnutom konaní, ktoré v čase rozhodovania ústavného súdu ešte nebolo meritórne skončené (uznesenie o prerušení trestného stíhania nepredstavuje rozhodnutie konečnej povahy, ktorým by sa právoplatne rozhodlo o skončení prípravného konania ako časti trestného konania, pozn.), konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

36. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, ak o to požiadal. Z § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

37. Sťažovateľka sa domáhala priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 10 000 eur z dôvodov uvedených v ústavnej sťažnosti.

38. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04, III. ÚS 10/02, I. ÚS 257/08). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných aj EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Ústavný súd na tomto mieste pripomína, že EŠLP akceptuje priznávanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume, ktorá nie je neprimeraná, hoci by bola nižšia než suma priznávaná EŠLP (porovnaj Ivan a Martin Medić proti Chorvátsku, rozhodnutie z 5. 2. 2009, č. 55864/07; Roje proti Chorvátsku, rozhodnutie z 25. 6. 2009, č. 8301/06).

39. Vzhľadom na konštatované zbytočné prietahy v postupe vyšetrovateľa okresného riaditeľstva v napadnutom konaní, berúc do úvahy najmä charakter predmetu konania a jeho význam pre sťažovateľku, ako aj celkovú dĺžku napadnutého konania, resp. obdobie právnej neistoty sťažovateľky, neefektívnosť a nesústredený postup vyšetrovateľa okresného riaditeľstva a všetky okolnosti daného prípadu, majúc na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, ústavný súd považoval priznanie finančného zadosťučinenia v sume 3 500 eur za primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

40. V súlade s § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal ústavný súd podľa výsledku konania sťažovateľke nárok na náhradu trov konania pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia.

41. Pri výpočte náhrady trov konania ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky (1/6 výpočtového základu) za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 predstavuje sumu 343,25 eur. Náhrada hotových výdavkov za každý úkon právnej služby podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (1/100 výpočtového základu) v roku 2024 predstavuje sumu 13,73 eur.

42. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania podľa § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky v rozsahu tarifnej odmeny za dva úkony právnej služby v roku 2024 (prevzatie zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) a režijného paušálu k nim podľa § 16 ods. 3 vyhlášky. Celková suma náhrady trov konania tak predstavuje sumu 713,96 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

43. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresné riaditeľstvo povinné zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného

sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

44. V zmysle § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. februára 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu